

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce v rámci bakalářského studijního programu

Sociální pedagogika

(studijní program akreditovaný v rámci institucionální akreditace r. 2021)

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

1. Sociální pedagogika
Pojetí sociální pedagogiky jako vědní disciplíny; zařazení sociální pedagogiky v systému věd, aktuální otázky a problémy řešené v oblasti sociální pedagogiky v naší zemi a v zahraničí (zejména Slovensko, Německo, Polsko, anglosaské země).
2. Historický vývoj, filozofická, sociologická a pedagogická východiska sociální pedagogiky
Historický vývoj oboru, sociální dimenze v pracích Paula Natorpa, G. A. Lindnera, J. J. Pestalozziho, D. Bosca, A.S. Makarenka a dalších. Osobnosti sociální pedagogiky v českém prostředí.
3. Prostředí a výchova
Charakteristika různých prostředí ovlivňujících výchovně vzdělávací proces: prostředí přírodní, kulturní a sociální, přirozené a intencionální prostředí výchovy. Lokální prostředí a jeho znaky a specifika, typologie lokálního prostředí. Sociální determinace výchovy, proces socializace a enkulturace jedince.
4. Rodina
Charakteristika rodiny, funkce rodiny, sociální role v rodině a jejich proměny, patologie rodinného prostředí - problémové, dysfunkční a funkční rodiny, diagnostika rodinného prostředí, možnosti intervence do rodinného prostředí. Sanace rodiny.
5. Problematika náhradní rodinné péče
Charakteristika jednotlivých forem náhradní rodinné péče, stručný nástin historického vývoje tohoto fenoménu, aktuální trendy v oblasti náhradní rodinné péče, legislativní podmínky v oblasti náhradní rodinné péče.
6. Sociální skupiny, skupinové prostředí
Charakteristika sociálních skupiny, znaky skupiny, formální a neformální skupiny, význam skupin v procesu socializace, vliv sociálních skupin na utváření hodnotové orientace, možnosti práce se skupinou a ovlivňování vztahů uvnitř skupin, peer programy. Sociometrie a sociometrické nástroje, podmínky jejich využívání, výstupy.
7. Kultura a subkultury
Kultura a stratifikace kultury. Subkultury, alternativní kultury a kontrakultury. Marginalizované subkultury. Historický vývoj nejznámějších subkultur. Charakteristika nejrozšířenějších subkultur v ČR a v zahraničí.
8. Alternativní náboženské skupiny
Problematika vztahu církve a státu v ČR, legislativa upravující tuto oblast (registrace, oprávnění k výkonu zvláštních práv), znaky sekt, sociálně patologické aspekty v působení některých náboženských skupin, charakteristika nejrozšířenějších alternativních náboženských skupin, prevence v oblasti negativního působení alternativních náboženských skupin.
9. Sociální a pedagogická komunikace
Charakteristika procesu komunikace a jeho aktérů, verbální a nonverbální komunikace, komunikace činem, zásady efektivní komunikace, chyby v komunikaci a možnosti jejich eliminace. Pedagogická komunikace, její zásady a specifika. Specifika komunikace sociálního pedagoga s objektem jeho působení.

10. Média a masová komunikace

Média, internet a sociální média - jejich charakteristika a funkce, formování přístupu k médiím, mediální gramotnost a její vytváření, fenomén diváctví, televizní násilí, specifika vlivu médií na děti, dospívající, dospělé a osoby staršího věku, využití médií v práci sociálního pedagoga.

11. Sociální kompetence

Sociální kompetence, jejich význam a metody jejich rozvoje v procesu socializace, osobnostní a sociální výchova a její možnosti v oblasti rozvoje soc. kompetencí, rozvoj sociálních kompetencí u sociálně znevýhodněných jedinců a skupin, možnosti dramatické výchovy v oblasti rozvoje soc. kompetencí.

12. Problematika sociální deviace a rizikového či problémového projevu v chování dítěte

Vymezení normality a deviace (patologie) jedince, charakteristika sociálně patologických jevů, dítě v riziku, dítě s problémovým projevem v oblasti sociálních norem. Škola, rodina a SPOD. Odebrání dítěte z rodiny a nařízení ústavní výchovy.

13. Dítě se závažnou socializační odchylkou

Dítě s poruchou chování, etiologie (multifaktoriální, monofaktoriální), školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, preventivní výchovná péče. Charakteristika jednotlivých zařízení dle platné legislativy. Cíle, metody, metodické postupy, programy. Pedagogický, poradenský a psychologický rozměr činnosti školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Specializovaná oddělení.

14. Prevence v oblasti rizikového chování

Primární, sekundární a terciární prevence, nové trendy v oblasti prevence sociálně patologických jevů / rizikového chování, sociální pedagog a jeho úloha v oblasti prevence sociálně patologických jevů / rizikového chování, specifika prevence v zařízeních z okruhu působení sociálních pedagogů. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Specifika prevence ve školním prostředí. Vybrané rizikové chování u dětí a mládeže a možnosti jeho řešení ve školním prostředí. Systém prevence ve školách a školských zařízeních. Školní poradenská pracoviště a školská poradenská zařízení. Metodik prevence ve škole. Minimální preventivní program.

15. Závislostní a návykové chování

Charakteristika a projevy závislostního chování, prediktory závislostního chování, drogová závislost a alkoholismus, příčiny abúzu návykových látek, rozpoznání abúzu návykových látek, gamblerství, workoholismus, netolismus a další možné typy závislostí / návykového chování, prevence v oblasti závislostního chování, protidrogová prevence a její specifika. Harm Reduction.

16. Problematika týrání, zneužívání a zanedbávání

Tělesné týrání aktivní a pasivní povahy, psychické týrání, sexuální zneužívání a jiné formy zneužívání jedince, zanedbávání, syndrom CAN, zvláštní formy týrání a zneužívání, ohrožené skupiny obyvatel - rizikové skupiny z hlediska pachatelů i obětí, ohlašování případů týrání, zneužívání a zanedbávání, možnosti intervence a prevence.

17. Problematika agrese a šikany

Agresivita a agrese. Agrese a šikana v různých prostředích, charakteristika a znaky šikany jako specifické formy agrese, vývojová stadia šikany, charakteristika aktérů šikany, možnosti odhalení šikany, depistáž, zásady a postup vyšetřování šikany. Kyberšikana. Možnosti práce se skupinou nebo prostředím zasaženým šikanou, prevence v oblasti výskytů agrese a šikany.

18. Multikulturalismus, multikulturní výchova

Problematika multikulturalismu v kontextu proměn české společnosti, problematika rasismu, xenofobie, diskriminace a možnosti eliminace těchto negativních jevů, ochrana lidských práv a ochrana proti diskriminaci, charakteristika národnostní menšiny a související legislativa. Charakteristika národnostních menšin na území ČR a jejich historický vývoj, národnostní spolky a instituce. Multikulturní výchova v RVP ZV, cíle a klíčové kompetence, metody a formy práce v oblasti multikulturní výchovy. Kritické myšlení a možnosti jeho rozvoje.

19. Migrace, cizinci a žadatelé o azyl v ČR

Problematika migrace obyvatelstva, příčiny migrace, možnosti a nástroje podpory adaptace migrantů ve společnosti, cizinci a žadatelé o azyl v ČR, legislativa v oblasti azylové politiky, azylová zařízení v ČR, možnosti edukace žadatelů o azyl, žadatelé o azyl jako osoby ohrožené sociálním vyloučením, možnosti sociální integrace cizinců a žadatelů o azyl. Subjekty profilující se v dané oblasti, integrační programy. Cizinci v ČR, kategorie. Vzdělávání cizinců a dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem v ČR.

20. Sociální vyloučení a sociální znevýhodnění ve vzdělávání

Sociální vyloučení a jeho dopad do oblasti vzdělávání. Specifika života v podmínkách sociálního vyloučení ve vztahu ke vzdělávání. Sociokulturní a socioekonomický statut (SES), Sociokulturní handicap, sociální znevýhodnění ve vzdělávání. Možnosti podpory dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním, podpůrná opatření, možnosti propojování sociální a pedagogické intervence. Národní program obnovy. Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ a problematika nerovnosti ve vzdělávání, možnosti překonávání nerovností ve vzdělávání.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Přeložil Eduard GEISLER. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). ISBN 80-7260-125-3.
- BECHYŇOVÁ, Věra a Marta KONVIČKOVÁ. *Sanace rodiny: [sociální práce s dysfunkčními rodinami]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0031-4.
- BENDL, Stanislav. *Nárys sociální pedagogiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. ISBN neuděleno.
- BROŽ, Miroslav, Petra KINTLOVÁ a Ladislav TOUŠEK. *Kdo drží Černého Petra*. Praha: Člověk v tísni, 2007. ISBN 978-80-86961-27-9.
- BRZOBHATÝ, Robin, Martina CIRBUSOVÁ, Eva JANÍČKOVÁ, Dalibor JÍLEK, Zdeněk KAPITÁN, Michaela TRÁVNÍČKOVÁ a Michaela ZDRÁHALOVÁ. *Aktuální otázky ochrany práv dětí: informování dětí o jejich právech*. Brno: Česko-britská, 2017. ISBN 978-80-905598-3-7.
- ČERNÁ, Alena. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4577-0.
- DUNOVSKÝ, Jiří. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-192-5.
- HARDY, Mária, Pavel MÜHLPACHR a Terézia DUDÁŠOVÁ, ed. *Sociální patologie rodiny*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011. ISBN 978-80-87182-17-8.
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80--257-0807-1.
- HABART, Tomáš, JANSKÁ, Iva, ed. *Pojďte do školy!: nerovné šance na vzdělávání znevýhodněných dětí*. Praha: Člověk v tísni, 2011. ISBN 978-80-87456-19-4.
- JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5447-5.
- KACHLÍK, Petr, Věra VOJTOVÁ a Karel ČERVENKA. *Edukační přístupy k dětem v riziku, s problémy a s poruchami v chování*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8916-7.
- KOL. AUT. *Katalog podpůrných opatření pro žáky se sociálním znevýhodněním*. Olomouc, UPOL, 2015. Dostupné na: <http://katalogpo.upol.cz/socialni-znevychodneni/uvod/6/>
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.
- KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-871-5.
- KUCHAROVÁ, Věra, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HÖHNE, Kristýna JANUROVÁ, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ, Kamila SVOBODOVÁ a Lucie VIDOVIČOVÁ. *Česká rodina na počátku 21. století: životní podmínky, vztahy a potřeby*. Praha: SLON v koedici s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí, 2019. ISBN 978-80-7419-275-3.
- LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5.
- MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
- MORVAYOVÁ, Petra a Dana MOREE. *Dvakrát měř, jednou řež: od multikulturní výchovy ke vhledu*. Praha: Člověk v tísni, 2009. ISBN 978-80-86961-86-6.
- MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2511-5.
- NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6.
- NOŽÍŘOVÁ, Jana. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-86131-91-7.
- PEMOVÁ, Terezie a Radek PTÁČEK. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4317-2.

- PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-24734-70-5.
- PROKOP, Daniel. *Slepé skvrny: o chudobě, vzdělávání, populismu a dalších výzvách české společnosti*. Druhé, rozšířené vydání. Brno: Host, 2020. ISBN 978-80-275-0308-7.
- RADOSTNÝ, Lukáš. *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. Praha: Meta - Sdružení pro příležitosti mladých migrantů, 2011. ISBN 978-80-254-9175-1.
- RIEGER, Zdeněk. *Návrat k rodině a domů*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-544-8.
- SMOLÍK, Arnošt. *Vybrané aspekty sociálního formování jedince ve vztahu ke společenským normám a morálnímu jednání*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2016. ISBN 978-80-7561-040-9.
- SMOLÍK, Arnošt a Zdeněk SVOBODA. *Etopedické propylaje I.: aktuální otázky systému náhradní výchovné péče o jedince s poruchou chování*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2012. ISBN 978-80-7414-529-2.
- SIROVÁTKA, Tomáš, Ivana ŠIMÍKOVÁ, Robert JAHODA a Jana GODAROVÁ. *Chudoba, materiální deprivace a sociální vyloučení v České republice s důrazem na děti a domácnosti vychovávající děti*. Praha: VÚPSV, 2015. ISBN 978-80-7416-213-8.
- STROUHAL, Martin. *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4212-0.
- SVOBODA, Zdeněk a Petra MORVAYOVÁ. *Schola excludus*. V Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7414-221-5.
- URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3563-4.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5.
- VOJTOVÁ, Věra a Karel ČERVENKA. *Edukační potřeby dětí v riziku a s poruchami chování*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 193 s. ISBN 978-80-210-6134-7.
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0869-3.
- ZÍKOVÁ, Tereza a kol. *Bedekr sociálním znevýhodněním pro učitele základní školy*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0053-9.

DOPORUČENÁ PERIODIKA:

- Sociální pedagogika (Social Pedagogy/Social Education). Baťova Univerzita ve Zlíně. ČR. ISSN 1805-8825.
- International Journal of Social Pedagogy. ThemPra, UK. ISSN: 2051-5804

ZÁKLADY SOCIÁLNÍ PRÁCE

1. Vymezení sociální práce - definice, cíl a cílové skupiny sociální práce, metody sociální práce a jejich praktické uplatnění (individuální, skupinová a práce s komunitou), historie sociální práce, její současný stav v ČR a ve světě. Postavení sociální práce v systému společenských věd, základní paradigmaty sociální práce a významní představitelé teorie sociální práce.
2. Přehled teorií sociální práce - vymezení jednotlivých teorií sociální práce, základní pojmy (psychodynamické směry, úkolově zaměřené modely, systémové modely, ekologický model, sociálně psychologické a komunikační modely, behaviorální a kognitivní modely, teorie komunikativního jednání, humanistické a existenciální modely, antidiskriminující přístupy, sociologické teorie).
3. Profesní etika - definice, uplatnění etiky v sociální práci, sociální práce jako služba, charakter profese a okruhy činností sociálního pracovníka, etický rozměr sociální práce, hodnoty v sociální práci a role sociálního pracovníka, obecné předpoklady a dovednosti sociálního pracovníka.
4. Nároky sociální práce, motivy pomáhání, rizika profese - syndrom pomáhajícího a syndrom vyhoření. Metody psychohygieny v sociální práci (stres a jeho zvládání, zdravý životní styl, nástroje). Sebereflexe v pomáhajících profesích, metody a techniky sebereflexe, sebereflekující otázky.
5. Sociální poradenství základní a odborné. Sociální poradenství jako součást sociálních služeb. Pomoc a poradenství, vedení a fáze poradenského rozhovoru. Efektivní komunikace -

komunikační bariéry, aktivní naslouchání, asertivita. Komunikace s klientem. Komunikační schéma, analýza komunikace. Způsoby komunikace, styly komunikace, verbální a neverbální komunikace, komunikace se specifickými typy klientů.

6. Supervize v sociální práci - pojem, cíle a funkce. Druhy supervize, supervizní kontrakt, supervizní proces a aktéři supervize. Metody supervize - supervizní rozhovor, individuální supervize, skupinová supervize, balintovská skupina, videotrénink interakcí. Některé další techniky využívané v supervizní práci - modelování, hraní rolí, kreslení map, focusing. Současné postavení supervize v pomáhajících profesích a sociálních službách, legislativní ukotvení, vzdělávání v supervizi.
7. Systém sociálního zabezpečení - cíle sociálního zabezpečení, formy a jeho jednotlivé pilíře. Státní sociální podpora - pojem, aktuální legislativa, osoba oprávněná, příjemce dávky, dávky. Životní a existenční minimum. Pomoc v hmotné nouzi - pojem, právní úprava, hmotná nouze, oprávněná osoba, dávky.
8. Aplikace metod sociální práce s rodinou - sociálně právní ochrana dětí (SPOD), pojem, základní zásady, organizace a správa ve věcech SPOD, aktuální legislativní rámec a opatření SPOD, prevence, poradenství, výchovná opatření, opatření na výchovu dětí, svěřením dítěte do péče jiných fyzických osob než rodičů. Problematika náhradní rodinné péče (osvojení, pěstounská péče, poručenství, opatrovnictví). Charakteristika jednotlivých forem náhradní rodinné péče. Dávky pěstounské péče. Typologie rodin v sociální práci. Typy sociální práce s rodinou. Metody práce s rodinou.
9. Rodina a její funkčnost, proces odebírání dítěte na podkladě screeningu a diagnostiky v oblasti dětí ohrožených poruchou chování. Trestní odpovědnost osob mladších 18 let (trestní odpovědnost mladistvých, opatření ukládaná mladistvým, odpovědnost nezletilců za čin jinak trestný, pojem a druhy opatření uložitelných za čin jinak trestný, úloha Probační a mediační služby ČR v této oblasti). Úloha a možnosti sociálního odboru, soudu, školy a dalších institucí.
10. Pomáhání a dobrovolnická práce. Problematika pomáhání, vymezení a charakteristika okruhu pomáhajících profesí, klienti pomáhajících profesí a přístupy k nim, terapeutická práce, problematika krizové intervence v kontextu pomáhání a dobrovolnické práce, dobrovolnická práce a možnosti jejího využití, oblasti působení dobrovolníků, motivační faktory dobrovolnické práce, typologie dobrovolnické práce, práce s dobrovolníky a jejich koordinace, etika dobrovolnické práce.
11. Sociální vyloučení a chudoba. Charakteristika sociálního vyloučení (sociální exkluze), příčiny a důsledky sociálního vyloučení, mechanismy sociálního vyloučení, specifika života v podmínkách sociálně vyloučených lokalit, možnosti intervence v těchto lokalitách, nástroje sociální integrace (sociální služby a další postupy relevantní v oblasti sociální integrace). Specifika sociální práce v podmínkách sociálního vyloučení (sociálně vyloučených lokalit), sociokulturní handicap, podpora vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, žáků a studentů.
12. Prevence v oblasti sociálně patologických jevů. Charakteristika sociálně patologických jevů, aktuální situace a trendy v této oblasti, ohrožené skupiny obyvatelstva, specifika výskytu sociálně patologických jevů ve specifických prostředích (věznice, sociálně vyloučené lokality), možnosti nápravy a prevence, pomoc obětem sociálně patologických jevů. Primární, sekundární a terciární prevence z hlediska sociální práce, nové trendy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
13. Základní terminologie v oblasti probace a mediace. Prvky probace a mediace v praxi sociální práce - vymezení, oblasti využití, zásady, fáze. Mediace a kooperativní řešení konfliktů, sociální pracovník jako mediátor, zkušenosti ze zahraničí. Probační a mediační služba ČR a možnosti jejího využití při zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality. Alternativní tresty. Důvody existence alternativních trestů. Význam probačních a mediačních programů.
14. Komunitní práce a komunitní plánování. Komunitní centra, náplň jejich činnosti a specifika jejich práce, komunitní plánování, jeho zásady a strategie, komunitní plán a role pracovníka komunitního centra a její vztah k sociální práci. Teoretické přístupy využívané v komunitní práci (ekologický

přístup, antiopresivní přístupy, zplnomocnění, participace).

15. Sociální služby a služby sociální prevence. Postavení sociálních služeb v kontextu sociální práce, legislativní ukotvení sociálních služeb. Služby sociální prevence ve vztahu k problematice překonání nepříznivé sociální situace a eliminace vzniku a šíření společensky nežádoucích jevů.
16. Služby sociální péče - osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, chráněné bydlení. Charakteristika a zacílení podpory.
17. Krizová intervence. Psychosociální krize, příčiny krize, typy krizí, zásady krizové intervence, chování člověka v krizi. Poradenství z pohledu sociální práce, organizace a instituce poskytující krizová poradenství, postavení sociálního pracovníka v rámci krizové intervence.
18. Individuální sociální práce - případová práce a práce s jednotlivcem - teoretické východiska obou přístupů. Posouzení životní situace klienta - první kontakt s klientem, etapy individuální sociální práce, charakteristika etap sociální diagnostiky, vztah v individuální práci, význam sociální terapie, dilema kontroly a pomoci v sociální práci.
19. Sociální práce se skupinou - definice skupiny a jejich členění, vývoj skupiny, vedení skupiny, dynamika skupiny a její prvky. Problematika vedení skupin skupiny v sociální práci, role vedoucího (terapeuta) a jeho základní úkoly.
20. Sociální politika. Aktéři sociální politiky. Funkce sociální politiky a nástroje sociální politiky. Trh práce a zaměstnanost. Nástroje podpory zaměstnanosti. Aktivní politika zaměstnanosti. Nezaměstnanost, typy nezaměstnanosti. Kariérní poradenství. Úřady práce a jejich působnost, činnost informačních a poradenských středisek Úřadů práce.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- Baštecká, B., a kol. (2005). *Terénní krizová práce. Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada.
- Bednářová, Z., & Pelech, L. (2003). *Slabikář sociální práce na ulici*. Brno: Doplněk, 2003.
- Bendl, S. (2011). *Školní kázeň v teorii a praxi: Učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton.
- Blašítková, L. (2015). *Klima školy a jeho ovlivnění školním metodikem prevence a sociálním pedagogem v základní škole*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Brdek, M. T. (2002). *Trendy v evropské sociální politice*. Praha: ASPI.
- Carrol, M., & Tholstrup, M. (2004). *Integrativní přístupy k supervizi*. Praha: Triton.
- Čapek, R. (2010). *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada.
- Fischer, O., & Milfait, R. (2010). *Etika pro sociální práci*. Praha: Jabok.
- Goldmann, R. (1999). *Vybrané kapitoly ze sociálních disciplín*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hartl, P. (1997). *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: SLON.
- Havlík, R., & Koťa, J. (2007). *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál.
- Havrdová, Z. (1999). *Kompetence v praxi sociální práce*. Praha: Osmium.
- Havrdová, Z., Hajný, M. a kol. (2008). *Praktická supervize - průvodce supervizí pro začínající supervizory, manažery a příjemce supervize*. Praha: Galén.
- Hawkins, P., & Shohet, R. (2004). *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Henriksen, J. O., & Vetlesen, A. J. (2000). *Blízké a vzdálené: etické teorie a principy práce s lidmi*. Boskovice: Albert.
- Holá, L. (2003). *Mediace. Způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha: Grada.
- Honzák, R., & Novotná, V. (1994). *Krize v životě, život v krizi*. Praha: Universum.
- Jankovský, J. (2003). *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton.
- Kabele, J. (1998). *Přerody principy sociálního konstruování*. Praha: Karolinum.
- Kalina, K., & Šimek, A. (2004). *Supervize - kazuistiky*. Praha: Triton.
- Kalina, K., a kol. (2015). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada.
- Klimentová, E. (2001). *Teorie a metody sociální práce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kopřiva, K. (1997). *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál.

- Kratochvílová, I. (2007). *Sociální práce-propedeutikum*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.
- Krebs, V., a kol. (2015). *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer.
- Levická, J. (2014). *Etika sociální práce*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Maroon, I. (2012). *Syndrom vyhoření u sociálních pracovníků: teorie, praxe, kazuistiky*. Praha: Portál.
- Matějček, Z., & Dytrych, Z. (2002). *Krizová situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada.
- Mátel, A. (2019). *Teorie sociální práce I*. Praha: Grada.
- Matoušek, O. (2004). *Slovník sociální práce*. Praha: Portál.
- Matoušek, O. (2011). *Sociální služby*. Praha: Portál.
- Matoušek, O., & Pazlarová, H. (2016). *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí. Dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Karolinum.
- Matoušek, O., a kol. (2001). *Základy sociální práce*. Praha: Portál.
- Matoušek, O., a kol. (2013). *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál.
- Miovský, M., a kol. (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN.
- Mühlpachr, P. (2001). *Sociální patologie*. Brno: PedF MU.
- Navrátil, P. (2000). *Úvod do teorií a metod sociální práce*. Brno: NCR.
- Navrátil, P. (2001). *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman.
- Navrátil, P., & Šišlková, M. (2007). *Praktické vzdělávání v sociální práci*. Brno: Tribun.
- Novosad, J. (2009). *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním*. Praha: Portál.
- Novotná, V., & Schimerlingová, V. (1992). *Sociální práce: její vývoj a metodické postupy*. Praha: Karolinum.
- Řezníček, I. (1993). *Metody sociální práce*. Praha: SLON.
- Schmidbauer, W. (2000). *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Praha: Portál.
- Smolík, A., Svoboda, Z., a kol. (2012). *Etapedické propylaje I. Aktuální otázky systému náhradní výchovné péče o jedince s poruchou chování*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.
- Smutek, M. (2006). *Model řešení problému v sociální práci*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Svoboda, Z., Smolík, A. a kol. (2010). *Pedagogická, sociální a zdravotnická práce s osobami ohroženými sociálním vyloučením*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.
- Škoviera, A. (2007). *Dilemata náhradní výchovy*. Praha: Portál.
- Špatenková, N., a kol. (2004). *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada.
- Úlehla, I. (2005). *Umění pomáhat*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Vágnerová, M. (2014). *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Vávrová, S. (2012). *Doprovázení v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Vodáčková, D. (2002). *Krizová intervence. Krize v životě člověka. Formy krizové pomoci a služeb*. Praha: Portál.
- Vodáčková, D. (2007). *Krizová intervence*. Praha: Portál.

LEGISLATIVNÍ A METODICKÉ ZDROJE:

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*
- MŠMT ČR. Metodická doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže

DOPORUČENÁ PERIODIKA:

- Sociální práce / Sociálna práca / Czech and Slovak Social Work. Asociace vzdělavatelů v sociální práci, ČR. ISSN 1805-885X (Online)
- International Journal of Social Work. Publ.: Macrothink Institute. USA. ISSN 2332-7278

APLIKOVANÁ PEDAGOGIKA

1. Pojetí výchovy jako základní pedagogické kategorie
Funkce výchovy ve společnosti. Srovnání starších a novějších pojetí výchovy. Vymezení obecných rysů výchovy. Socializace a personalizace. Funkcionální a intencionální působení. Charakteristika některých významných směrů výchovy (globální výchova, ekologická výchova, multikulturní výchova, výchova k evropanství apod.).
2. Podmínky výchovy
Rozvoj jedince jako výslednice vlivu různých podmínek (dědičnost, prostředí, výchova). Důsledky jednostranné preference vlivu určitých podmínek (pedagogický pesimismus, optimismus a realismus). Charakteristika preference vlivu určitých podmínek na konkrétních koncepcích výchovy (Rousseau, Locke, Komenský, příp. další koncepce).
3. Cíl výchovy a jeho společenské proměny
Pojetí cíle výchovy jako faktoru odrážejícího společenské potřeby. Cíle individuální a sociální. Cíle obecné a konkrétní. Konkretizace cílů výchovy. Vztah podmínek, cílů a prostředků výchovy. Sociokulturní aspekty cílů výchovy.
4. Výzkumný projekt v pedagogice
Pojem výzkumného projektu, jeho komponenty. Formulace problému, druhy hypotéz, populace a způsoby výběru vzorku, operacionalizace hypotéz, výzkumné metody a kritéria jejich volby pro řešení problému.
5. Hodnotový systém a výchova
Utváření sociálních hodnot a norem, hodnotový systém a hodnotová orientace, interiorizace sociálních norem, mravní vývoj člověka, možnosti působení sociálního pedagoga v oblasti ovlivňování hodnotového systému osob, s nimiž pracuje.
6. Motivace ve výchově
Funkce motivace učení, zdroje motivace k učení, možnosti sociálního pedagoga ovlivňovat motivaci dětí k učení, hodnotnému trávení volného času apod. Vytváření potřeby a schopnosti sebevzdělávání a sebevýchovy.
7. Kooperace ve skupinových činnostech
Pojem kooperativní vyučování, využívání sociálních vztahů. Možnosti využití kooperace v praxi sociálního pedagoga. Skupinová práce jako prostředek kooperace - organizace a postup práce.
8. Specifika práce s dětmi s problémy v učení ve vztahu k profesi sociálního pedagoga, individuální doučování
Práce se žáky neprospívajícími v učení, individuální doučování jako nástroj sociální integrace, metodika individuálního doučování, práce s neurotickými dětmi, práce se žáky z odlišného sociokulturního prostředí. Práce s dětmi se specifickými poruchami učení.
9. Hodnoty a hodnotový systém
Utváření sociálních hodnot a norem, hodnotový systém a hodnotová orientace, interiorizace sociálních norem, mravní vývoj člověka. Možnosti ovlivňování hodnotového systému jedince.
10. Systém vzdělávání jedinců se specifickými vzdělávacími potřebami
Možnosti a podmínky integrace jedince s postižením do školního a volnočasového prostředí. Legislativa, tvorba individuálně vzdělávacího programu. Školská poradenská zařízení a instituce. Péče o jedince se specifickými vzdělávacími potřebami ve volném čase.
11. Vzdělávání dospělých a výchova dospělých
Vzdělávání dospělých jako sociální instituce. Základní směry ve vzdělávání dospělých. Socializační teorie a vzdělávání dospělých. Sociálně pedagogické působení na dospělé osoby.
12. Problematika stárnutí a stáří
Postavení seniorů ve společnosti, možnosti vzdělávání a trávení volného času seniorů, organizace

pečující o seniory (domovy důchodců, penziony pro seniory, domy pokojného stáří, stacionáře pro seniory, léčebny pro dlouhodobě nemocné, hospicová zařízení), nové trendy v edukaci seniorů, univerzity třetího věku.

13. Tělesné postižení

Problematika tělesného postižení, pojetí, klasifikace, charakteristika vybraných druhů tělesného postižení, péče o osoby s tělesným postižením, organizace působící v oblasti péče o tělesně postižené jedince. Zaměstnávání tělesně postižených.

14. Problematika chronicky nemocných a oslabených jedinců

Chronicky nemocné a oslabené osoby, psychické zvláštnosti chronicky nemocných a oslabených dětí a dospělých. Nejčastější chronické nemoci u dětí a u dospělých, záchvatovitá onemocnění. Epilepsie.

15. Problematika sluchového postižení

Typy a stupně sluchových vad, jejich etiologie a symptomatologie, zvláštnosti komunikace sluchově postižených a osob hluchoslepých a zásady práce a komunikace s nimi. Kompenzační pomůcky. Možnosti a podmínky integrace osob se sluchovým postižením.

16. Problematika zrakového postižení

Vady zraku, klasifikace, etiologie. Kompenzační pomůcky. Možnosti a podmínky integrace osob se zrakovým postižením. Zásady práce a komunikace se zrakově postiženými.

17. Problematika mentální retardace

Pojetí m. r., etiologie, klasifikace m. r. podle WHO, charakteristika jednotlivých stupňů mentální retardace, specifika socializace mentálně retardovaných, psychické zvláštnosti m. r. jedinců. Systém péče o m. r. jedince. ÚSP pro mentálně postižené, chráněné dílny, nové trendy v oblasti péče o m. r. jedince.

18. Poruchy chování

Poruchy chování, etiologie, klasifikace poruch chování, nejčastější poruchy chování v mladším a starším školním věku, nejčastější poruchy chování u mladistvých. Vliv sociálních podmínek na vznik poruchy chování.

19. Prevence v oblasti poruch chování

Preventivní opatření na úrovni primární, sekundární, terciární; charakteristika vybraných domácích a zahraničních preventivních programů. Probační a mediační služba ČR, možnosti spolupráce škol a PMS v oblasti prevence.

20. Ústavní a ochranná výchova

Soustava školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče. Specifika vzdělávání a péče v jednotlivých typech zařízení. Specifika trávení volného času dětí v těchto zařízeních, péče o jedince opouštějící zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

21. Penitenciární a postpenitenciární péče, alternativní tresty

Výkon trestu odnětí svobody. Kategorizace věznic. Specifika práce s odsouzenými. Pedagogická intervence ve věznicích, úloha sociálního pedagoga v těchto zařízeních, resocializační programy pro odsouzené, péče o osoby propuštěné z VTOS. Alternativní tresty.

22. Interkulturní vzdělávání, výchova proti rasismu a diskriminaci

Interkulturní vzdělávání (multikulturní výchova) a její východiska - střetávání kultur, globalizace a multikulturalismus, cíle interkulturního vzdělávání, výchozí principy analýzy problematiky odlišných sociokulturních skupin žijících v české a evropské společnosti, odlišnost v širokém slova smyslu: difference rasové, etnické, národnostní, náboženské, socioekonomické, genderové atd., problematika xenofobie, rasismu a diskriminace.

23. Metody práce v oblasti interkulturního vzdělávání

Charakteristika metod interkulturního vzdělávání (multikulturní výchovy) - herní metody, dramatizace, situačních metody, diskuse, brainstorming, beseda, interkulturní dílny, možnosti

vytváření pozitivního sociálního klimatu v národnostně, etnicky či nábožensky heterogenních skupinách, rozvoj schopností kritického myšlení, interkulturní komunikace a kooperativního řešení konfliktů.

24. Edukace a integrace cizinců a žadatelů o azyl v ČR
Podmínky edukace cizinců v ČR, koncepce integrace cizinců v ČR, praxe v oblasti edukace cizinců a dětí žadatelů o azyl v ČR, podpora cizinců a žadatelů o azyl v oblasti volného času.
25. Pedagogika volného času
Pedagogika volného času v systému pedagogických disciplín, subkultura, předmět a úkoly. Pojem volný čas, vývoj volného času: čas pracovní, čas volný. Pedagog volného času, požadavky a jeho schopnosti, dovednosti a vlastnosti, typologie.
26. Volnočasové aktivity
Volnočasové aktivity a činnosti ve vztahu k věku, pohlaví, vzdělání, druhy a jejich funkce. Volný čas a kultura, vliv kultury a tradice na trávení volného času dětí, mládeže, dospělých.
27. Institucionalizace volného času
Zařízení pro volnočasové činnosti, organizace profilující se v oblasti volného času a jejich charakteristika, nové trendy a metody v oblasti pedagogiky volného času.
28. Prevence v oblasti volného času
Preventivní funkce volnočasových činností ve vztahu k věkovým a sociálním skupinám. Specifická volnočasová zařízení. Nízkoprahová a komunitní centra, jejich specifika, cíle.
29. Kompenzační a integrační funkce volného času
Kompenzační funkce volnočasových aktivit, v náročných (obtížných) životních situacích dětí a dospělých. Integrační volnočasové aktivity a programy pro postižené děti, mládež, dospělé.
30. Volný čas a zdravý životní styl
Výchova pro volný čas, zdravý životní styl, seberealizace. Volný čas jako kvalita života, rozvoj osobnosti, zájmů a dalšího vzdělávání.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- BALVÍN, J. *Výchova romského žáka jako pedagogický systém*. Praha: ISV, 2004.
- BENEŠ, M. *Úvod do andragogiky*. Praha: FF UK, 1997.
- BLÍTKOVSKÝ, B. *Systémová pedagogika*. Ostrava: Amosium servis 1992.
- ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000.
- HORÁK, J., KOLÁŘ, Z. *Obecná pedagogika*. Ústí nad Labem: UJEP, 2004.
- HORKÁ, H. *Výchova pro 21. století*. Brno: Paido, 2000.
- KOCUROVÁ, M. *Speciální pedagogika pro pomáhající profese*. Plzeň: ZČU, 2001.
- KOL. AUT. *Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu*. Praha: Kritické myšlení a Člověk v tísni - společnost při ČT, o.p.s., 2005.
- KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk - prostředí - výchova*. Brno: Paido, 2001.
- KUČEROVÁ, S. *Člověk - hodnoty - výchova*. Prešov: ManaCon, 1996.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999.
- PELIKÁN, J. *Výchova pro život*. Praha: ISV 1997, s. 108. ISBN 80-85866-23-4.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998.
- PIKE, G.; SELBY, D. *Globální výchova*. Praha: Grada, 1994.

- PIPEKOVÁ, J. A KOL. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998.
- PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997.
- PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: Teorie - praxe - výzkum*. Praha: ISV, 2001.
- PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2000.
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995.
- SPOUSTA, V. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: MU, 1996.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999

APLIKOVANÁ PSYCHOLOGIE

1. Psychologie jako věda (vznik, předmět studia, klasifikace psychologických disciplín - teoretické a aplikované o psychologie) současné psychologické přístupy a směry, hlavní představitelé.
2. Determinace lidské psychiky (nativistické teorie, environmentalismus, interakcionismus, individualistické teorie - východiska a charakteristiky).
3. Kognitivní procesy - vnímání, představivost a fantazie (charakteristika, druhy, zákony, výsledky procesů - počitek, vjem, představa).
4. Kognitivní procesy - pozornost a paměť (charakteristika, vlastnosti, fáze, členění).
5. Kognitivní procesy - myšlení a řeč (charakteristika, druhy, kognitivní vývoj - např. Piaget, Vygotskij). Tvořivost (charakteristika, možnosti rozvoje).
6. Výkonové vlastnosti (vlohy, schopnosti, klasifikace schopností - Guilford, dovednosti).
7. Výkonové vlastnosti - inteligence (charakteristika, druhy, přístupy - psychometrický - Binet, Raven, faktorový - Spearman, Thurstone, Guilford, biologický - Eysenck, environmentální - Gardner, komplexní - Sternberg).
8. Psychologické aspekty učení (subhumánní a humánní formy učení - Lorenz, Pavlov, Thorndike, Skinner, charakteristika, druhy, specifické formy učení - Bandura, Rotter, Piaget).
9. Temperament (charakteristika, přístupy v pojetí temperamentu, tradiční a současné temperamentové typologie - Hippokrates, Pavlov, Kretschmer, Eysenck, Cloninger). Emoce (charakteristika, klasifikace, fyziologické projevy).
10. Motivace (charakteristika, motivy a jejich členění, mechanismus motivace, teorie - Freud, Murray, Maslow, Hull). Vůle, volní vlastnosti (fáze volního procesu - rozhodování, odolnost, rozhodnutí - Stern, Lewin).
11. Charakter, postoje a postoje složky (vymezení charakteru, teorie a modely charakteru - Rubinštejn, Cloninger, hodnoty - vymezení, druhy; morální vývoj - Kohlberg, Piaget).
12. Periodizace vývoje - předškolní období a mladší školní věk - vývoj základních dovedností a schopností (vývoj motorický, kognitivní, emoční, sociální vývoj a vývoj ega, hra (fantazijní a abreaktivní funkce), učení, kresba, rozvoj zájmů, teorie mysli - Premarc, Woodruff, školní zralost).
13. Dospívání - vymezení období, základní změny. Tělesný, kognitivní a emoční vývoj, vývoj morálky (Piaget, Kohlberg), odměny a tresty - jejich funkce a vliv ve starším školním věku, teorie sociální perspektivity R.Selmana, vliv vrstevnické skupiny, vývoj zájmů, nástup autonomie.
14. Dospělost - časná, střední, pozdní. Kognitivní vývoj, kariérní vývoj, proměny partnerského vztahu, funkce rodiny, krize středního věku, počátek tělesné involuce. Charakteristika dospělosti

v psychosociální teorii (Erikson).

15. Stáří - vývojové nároky, tělesná involuce, změna psychických funkcí a sociálních vztahů, změny osobnosti ve stáří, geriatrická křehkost a kvalita života ve stáří, modely adaptace na stáří (Vágnerová), psychická onemocnění ve stáří, význam spirituality, umírání - přístup k umírajícímu, k jeho rodině, vývoj dětského chápání definitivy smrti.
16. Vývoj jedince v závislosti na podmínkách vnějších - ohrožení psychického vývoje (syndrom CAN, deprivace a subdeprivace, šikana, styly rodinné výchovy, sourozenecké konstelace, narušený vztah k vrstevníkům, mediální vlivy, institucionální výchova).
17. Syndrom vyhoření - charakteristika, fáze, projevy, metody zjišťování, prevence.
18. Koncept kvality života v psychologii (Křivohlavý), patogenetický a salutogenetický přístup, profylaxe (Antonovsky), relaxace - vybrané relaxační techniky (dechová cvičení, Schulzův autogenní trénink, Jacobsonova progresivní relaxace, principy meditace).
19. Socializace - mechanismy socializace, činitelé socializace (Helus, 2001), fáze socializace- Erikson, mimosocializační vlivy.
20. Rodina - funkce, vývoj rodiny (tranzitorní a netranzitorní krize), rodinná socializace, resilience rodiny, dysfunkční rodiny.
21. Sociální skupina- charakteristika, typy, dynamika, vývoj vztahů, role, normy, sankce, cíle, hodnoty, koheze, sociální pozice.
22. Agrese - charakteristika, formy, druhy, příčiny, teorie agrese (Bandura, Fromm, Čermák), agresivita.
23. Komunikace (druhy, komunikační bariéry, transakční analýza - Berne).
24. Náročné životní situace - frustrace, deprivace, krize, konflikt, stres (charakteristika, reakce a styly zvládání NŽS).

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- Atkinsonová, R. L. a kol. (2003). *Psychologie*. Praha: Portál.
- Čermák, I., Hřebíčková, M., Macek, P. (2003). *Agrese, identita, osobnost*. Brno: AV ČR.
- Fleischmann, O. (2005): *Přístup transakční analýzy*. In.: Langová, M., Vacínová, M. a kol.: *Kapitoly z psychologie učení a výchovy*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského.
- Goleman, D. (1997). *Emoční inteligence*. Praha: Columbus.
- Hátlová, B. (2010). *Psychologie seniorského věku*. Ústí nad Labem: UJEP PF.
- Hátlová, B., Louková, T., Wedlichová, I., Adámková Ségárd, M. (2016). *Osobnost a aktivní životní styl seniorů starších 75 let*. Psychologie a její kontexty (in print).
- Hátlová, B., Suchá, J. (2005). *Kinezioterapie demencí*. Praha: Triton.
- Helus, Z. (2011). *Úvod do psychologie*. Praha: Grada.
- Helus, Z. *Úvod do sociální psychologie : (aktualizovaná témata pro studující učitelství)*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- Hewstone, M., Stroebe, W. (2006). *Sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Hoskovcová, S. (2006). *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada.
- Hrabal, V. (1992). *Sociální psychologie pro učitele II*. Praha: UK.
- Koukolík, F. & Drtilová, J. (2001). *Zlo na každý den - život s deprivanty I*. Praha: Galén.

- Křivohlavý, J. (2009). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Langmeier, J., Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Langmeier, J., Matějček, Z. (2011). *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum.
- Plháková, A. (1999). *Přístupy ke studiu inteligence*. Olomouc: UPOL.
- Plháková, A. (2003). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.
- Pöethe, P. (2013). *Emoční poruchy v dětství a dospívání - 2. vydání*. Praha: Grada.
- Říčan, P. (2006). *Cesta životem*. Praha: Portál.
- Říčan, P., Krejčířová, D. (2006). *Dětská klinická psychologie*, Praha: Grada.
- Shapiro, L. (2009). *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Praha: Portál.
- Sobotková, I. (2010). *Psychologie rodiny*, Praha: Portál.
- Stuchlíková, I. (2002). *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál.
- Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2003). *Úvod do psychologie*. Praha: Karolinum.
- Vágnerová, M., Klégrová, J. (2008). *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum.
- Výrost, J., Slaměník, I. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.